QORTI ĊIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

IMĦALLEF

Onor. Abigail Lofaro LL.D., Dip. Stud. Rel., Mag. Jur. (Eur. Law)

Illum, 25 ta' Jannar 2022

Rikors Numru: 72/2014/1 AL

A B C

vs

D C

(Att taz-Zwieġ bin-Numru Progressiv 1368/2004)

Il-Qorti:

Rat ir-rikors tal-konvenut D C ta' nhar l-24 ta' Mejju 2021, li permezz tiegħu ppremetta:[1]

[1] Fol. 2.

Illi l-kontendenti ilhom ghaddejin bi procedure ghas-separazzjoni personali mis-sena 2014.

Illi l-partijiet ilhom separate de facto minn Jannar, 2013 u ilhom ighixu separatament ghal numru ta' snin.

Illi l-esponenti huwa pensjonant, filwaqt li l-intimata ghandha Masters f'Creativity and Innovation.

Illi l-partijiet m'ghandhomx tfal.

Illi ladarba l-kontendenti qed ighixu separatament, hemm lok li jinhareg ordni ta' waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet.

Illi s-segwenti huwa l-insenjament ta' din l-Onorabbli Qorti fir-rigward tat-talbiet ghall-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti: "Din il-Qorti dejjem uriet il-fehma li huwa propju fl-ambitu u fl-iskop tal-ligi illi meta l-hajja mizzewga tal-partijiet tispicca, konjugi ma jibqax igawdi l-frott tal-hidma tal-konjugi l-iehor. Huwa dan l-iskop, jew wiehed mill-iskopijiet, ghall-waqfien tal-komunjoni fi stadju bikri tal-proceduri tal-firma, ghaliex jista' jkun ta' pregudizzju ghal konjugi wiehed jekk il-komunjoni tal-akkwisti tibqa' vigenti u l-konjugi l-iehor jibqa' jgawdi l-frott tal-hidma tal-ewwel konjugi, minkejja li l-hajja matrimonjali bejniethom tkun spiccat".[2]

Ghaldaqstant, fl-isfond tas-suespost, ai termini tal-Artikolu 55 (1) tal-Kodici Civili (Kap. 16) tal-Ligjiet ta' Malta, prevja kull dikjarazzjoni mehtiega fil-ligi, tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-kontendenti u tawtorizza lill-esponenti jinnotifika lid-Direttur tar-Registru Pubbliku b'tali ordni ta' waqfien tal-komunjoni.

Rat ir-risposta tal-attriċi A B C ta' nhar l-20 ta' Ottubru 2021, fejn ġie eċċepit:[3]

L-esponenta taqbel li jkun hemm il-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti purche li d-drittijiet tal-esponenta ma jigux ippregudikat bhala rizultat.

[2] Francis Pisani vs Jacqueline Pisani (Rikors Numru 168/2015 AL) deciza fil-5 ta' Dicembru, 2018; Stephanie Attard vs Kenneth Attard (Rikors Numru 188/2015/2 AL) deciza fis-26 t'Ottubru, 2016; u Elizabeth Spiteri vs Carmelo Spiteri (Rikors Numru 71/15/1 AL) deciza fil-15 ta' Marzu, 2018.
[3] Fol. 9.

Dan qed jinghad ghax, fost affarijiet ohra, r-rikorrent naqas serjament fl-obbligi tieghu, fosthom:

- *Il-hlas ta' manteniment dovut lill-esponenta;*
- *Hu ghandu jirrifondi nofs il-pagamenti li qed jaghmel fir-rigward il-premium fuq assikurazzjoni li qed jhallas kull sena;*
- *L-affarijiet personali tal-esponenta, li huma stretament ta' natura parafernali w li hu qed izomm fil-pussess tieghu.*

Ghaldaqstant, dina l-Onorabbli Qorti qed tigi mitluba bir-rispett, tqis billi tiehu in konsiderazzjoni d-drittijiet spettanti lill-esponenta w dan ai finijiet u effetti kollha tal-ligi, bl-ispejjez kontra l-istess rikorrent.

Rat id-dokumenti kollha esebiti u l-atti proċesswali kollha;

Rat illi r-rikors tħalla għal-lum għas-sentenza.[4]

Ikkunsidrat:

KONSIDERAZZJONIJIET:

1. L-Azzjoni Odjerna:

Il-Qorti għandha quddiemha talba min-naħa tal-konvenut D C sabiex pendenti l-kawza bejn il-partijiet tiġi xolta l-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejniethom, hekk kif il-konvenut jikkontendi li l-partijiet ilhom zmien twil jgħixu separatament minn xulxin, ma għandhomx tfal, u hu pensjonant filwaqt li hi tinsab ggradwata b'*masters degree*. Fl-istess waqt jagħmel referenza għal numru ta' sentenzi mogħtija minn din il-Qorti kif preseduta sabiex jippuntwalizza l-fatt li l-Qorti dejjem għalmet li meta l-ħajja mizzewġa tispiċċa u l-komunjoni tal-akkwisti tibqa' viġenti, din taf tkun ta' preġudizzju għal wieħed mill-partijiet stante li l-parti l-oħra tkun għadha tgawdi l-frott tal-konjuġi l-ieħor.

Min-naħa l-oħra, l-attriċi ma toġġezzjonax b'mod dirett izda tgħid li filwaqt li taqbel li l-komunjoni ta-akkwisti għandha tiġi xjolta, il-Qorti għandha tara li l-

[4] Fol. 10.

interessi u d-drittijiet tagħha għandhom ikunu salvagwardjati. Fil-fatt tallega li sal-prezent l-konvenut qiegħed jonqos fl-obbligi tiegħu fil-konfront tagħha, ċjoe' qiegħed jonqos milli: (i) jħallas il-manteniment, (ii) jirrifondi nofs il-pagamenti ta' assikurazzjoni partikolari, u (iii) jikkonsenja lill-attriċi l-affarijiet personali tagħha li huma strettament parafernali tagħha.

2. Prinċipji Legali:

F'dan l-istadju l-Qorti tagħmel referenza għall-Artikolu 55 subinċiz 1 tal-Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta' Malta li jagħtiha l-fakolta' li f'kull zmien matul is-smiegħ tal-kawza ta' firda personali, tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni tar-residwu taħt amministrazzjoni separata. L-istess Qorti trid neċessarjament tevalwa jekk xi waħda mill-partijiet tkunx ser tbati preġudizzju mhux proporzjonat bil-waqfien tal-komunjoni qabel is-sentenza tal-firda u dan *ai termini* tal-Artikolu 55(4) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

Artikolu 55 tal-Kodiċi Ċivili jipprovdi s-segwenti:

"(1) Il-qorti tista', f'kull żmien matul is-smigħ tal-kawża ta' firda, fuq talba ta' wieħed jew l-oħra mill-miżżewġin, tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni ta' residwu taħt amministrazzjoni separata li teżisti bejn il-miżżewġin.

(2) L-ordni tal-waqfien tal-komunjoni kif imsemmi fis-subartikolu (1) għandha tingħata b'sentenza li minnha kull parti jkollha l-jedd illi tappella mingħajr ma jkun hemm ebda ħtieġa ta' permess tal-qorti għal dan.

(3) L-ordni ta' waqfien tkun tgħodd bejn il-miżżewġin minn dakinhar tas-sentenza tal-appell jew, jekk ma jsirx appell, minn dakinhar illi jgħaddi ż-żmien imħolli għall-appell, u tibqa' tgħodd ukoll jekk il-kawża ta' firda ma titkompliex.

(4) Qabel tordna l-waqfien tal-komunjoni kif provdut f'dan l-artikolu, il-qorti għandha tqis jekk xi parti tkunx sejra tbati preġudizzju mhux proporzjonat bil-waqfien tal-komunjoni qabel is-sentenza tal-firda.

(5) L-ordni ta' waqfien taħt dan l-artikolu għandha, a spejjeż tal-parti li tkun talbet dak il-waqfien, tkun notifikata lid-Direttur tar-Reġistru Pubbliku u dik l-

ordni għandu jkollha effett daqs li kieku l-waqfien talkomunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni ta' residwu taħt amministrazzjoni separata sar b'att pubbliku.

(6) Sakemm il-qorti, fid-diskrezzjoni tagħha, fuq it-talba ta' waħda mill-partijiet, ma tkunx ordnat il-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni ta' residwu taħt amministrazzjoni separata li teżisti bejn ilpartijiet fil-bidu tal-kawża ta' firda, meta tagħti s-sentenza tal-firda, il-qorti għandha tordna li l-komunjoni tal-akkwisti jew il-komunjoni ta' residwu taħt amministrazzjoni separata li jkun hemm bejn il-partijiet tispiċċa mill-jum li fih is-sentenza tkun finali u konklużiva.

(7) Il-qorti tista' iżda, meta fil-fehma tagħha ċ-ċirkostanzi hekk jeħtieġu, tordna li beni li jkunu parti mill-komunjoni ma jinqasmux qabel ma jgħaddi dak iż-żmien wara li tispiċċa l-komunjoni li tista' fl-ordni tistabbilixxi.

(8) Kull ordni mogħti mill-qorti skont is-subartikolu (7), jista', għal raġuni tajba, jinbidel jew ikun revokat mill-qorti."

In sintezi, l-iskop tal-Artikolu 55 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta jiġi delinejat fis-sentenza fl-ismijiet **Daniela Mizzi vs Duncan Peter Mizzi**,[5] fejn ġie mgħallem illi: *"In tema legali jinghad illi l-Artikolu 55 tal-Kap. 16 li fuqha hija bbazata t-talba attrici, jaghti l-fakolta' lil parti jew ohra li "f'kull zmien matul is-smiegh tal-kawza ta' firda titlob il-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni tar-residwu taht amministrazzjoni separata li tkun tezisti bejn il-konjugi…….t-talba għall-waqfien m'ghandiex tinghata jekk parti tkun ser issofri "pregudizzju mhux proporzjonat". Inoltre, l-oneru tal-prova ta' dan ir-rekwizit jirrisjedi fuq min qed jallegah, skont il-principju incumbit ei qui dicit non ei qui negat."*

Dan kompla jiġi kkonfermat riċentament fis-sentenza fl-ismijiet **Claire Pisani vs Joseph Pisani**,[6] fejn il-Qorti tal-Appell kompliet tirriafferma illi *"dak li trid il-ligi huwa li kull parti pendenti l-proceduri tas-separazzjoni jkollha l-fakolta` li jekk trid tista' titlob il-waqfien tal-komunjoni u li din it-talba m'ghandhiex tintlaqa' biss jekk il-Qorti tara li bil-waqfien tal-komunjoni parti jew ohra tkun ser issofri pregudizzju mhux proporzjonat. Ghalhekk dak li hu sostanzjalment relevanti huwa d-dritt moghti lill-parti biex jaghmel talba simili u li tali talba ma*

[5] Deċiża mill-Qorti tal-Appell nhar it-28 ta' Marzu 2014.
[6] Deċiża mill-Qorti tal-Appell nhar il-24 ta' Ottubru 2019.

tintlaqax jekk fic-cirkostanzi tal-kaz il-waqfien ser jikkaguna pregudizzju mhux proporzjonat lil parti l-ohra".

Il-Qorti tagħmel ukoll referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Dorianne Sammut vs Charles Sammut**,[7] fejn kompla jiġi affermat illi: *"Fi kliem iehor il-pregudizzju irid ikun sproporzjonat fis-sens li mhux kull pregudizzju jaghti lok ghal cahda ghat-talba in kwistjoni. Huwa evidenti ukoll li l-ghan tal-legislatur, certament konxju kemm jistghu jitwalu vertenzi simili, kien li tieqaf kemm jista' jkun malajr il-komunjoni tal-akkwisti biex ghall-inqas f'dan l-aspett, il-partijiet ikunu jistghu ikomplu jghixu hajjithom separatament gialadarba l-konvivenza bejniethom mhijiex aktar possibli. L-appellanti gia kellha erba' snin qabel id-decizjoni appellata (u issa sitt snin) biex tressaq il-provi taghha u din il-Qorti hija konsapevoli ukoll ta' kemm idumu ghaddejjin dawn il-vertenzi hafna drabi minhabba lusingar tal-partijiet biex iressqu l-provi kollha taghhom".*

3. *Applikazzjoni tal-Prinċipji Legali għal Kaz Odjern:*

Il-Qorti hija marbuta permezz tal-Artikolu 55 subinċiz 4 tal-Kodiċi Ċivili li, qabel tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti, hija għandha tezamina u tara jekk xi parti jew oħra tkunx sejra tbati xi preġudizzju mhux proporzjonat b'tali waqfien pendenti l-kawza. Għaldaqstant il-Qorti sejra tgħaddi sabiex tagħmel dan l-ezerċizzju.

Fil-kaz odjern, il-Qorti tara illi għat-talba tal-konvenut għall-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti, l-attriċi taqbel ma' tali waqfien salv li d-drittijiet tagħha jiġu salvagwardjati, senjatament: (i) il-manteniment, (ii) sehemha mill-ħlas għal polza tal-assigurazzjoni, u (iii) l-beni parafernali tagħha. Fil-fehma tal-Qorti dawn id-drittijiet li fil-fehma tal-attriċi l-Qorti għandha tieħu in konsiderazzjoni tagħhom fid-deċizjoni tagħha, ma humiex kwistjonijiet li minħabba fihom l-komunjoni tal-akkwisti ma tistgħax tiġi xolta f'dan l-istadju stante preġudizzju sproporzjonat, u dan kif ser jiġi spjegat segwentament.

<u>*Fir-rigward tal-manteniment*</u>, il-Qorti tara li mill-atti jirrizulta illi permezz ta' digriet datat 26 ta' Diċembru 2013 l-konvenut ġie ordnat iħallas lill-attriċi manteniment *pendente lite* ta' €350 fix-xahar.[8] Konsegwentament u permezz ta'

[7] Deċiza mill-Qorti tal-Appell nhar il-31 ta' Mejju 2019.
[8] Fol. 886.

digriet datat 14 ta' Ġunju 2016, dan il-manteniment ġie ridott għas-somma ta' €280 kull erba' (4) ġimgħat.[9] Fid-dawl ta' dan, il-Qorti tara li l-insenjament tagħha kif stabbilit fis-sentenza fl-ismijiet **Elizabeth Spiteri vs Carmelo Spiteri**,[10] għandu jiġi applikat għal kaz in ezami u ċjoe': "*M'hemm l-ebda dubju li fil-każ odjern, il-ħajja matrimonjali tal-partijiet spiċċat u llum jinsabu jgħixu indipendentement minn xulxin. Kienet l-attriċi nnifisha li rrikonoxxiet dan meta ntavolat il-proċeduri odjerni għas-separazzjoni personali tal-partijiet. Fil-fehma tal-Qorti, f'dawn iċ-ċirkostanzi fejn il-ħajja matrimonjali bejn il-partijiet spiċċat, u m'hemmx wisq prospett ta' rikonċiljazzjoni bejniethom, tant li l-medjazzjoni bejniethom ma rnexxietx, l-attriċi m'għandhiex tibqa' tippretendi nofs l-introjtu ta' żewġha u dan irrispettivament u indipendentement mill-fatt li prima facie jirriżulta li hija għandha titħallas manteniment mingħandu".* Għaldaqstant il-kwistjoni tal-manteniment *pendente lite* ma għandhiex issarraf ta' ostakolu għal Qorti sabiex tittermina l-komunjoni tal-akkwisti fil-mori tal-kawza ai termini tal-Artikolu 55 tal-Kodiċi Ċivili stante li fi kwalunkwe kaz tali xoljiment mhux ser ikollu preġudizzju fuq id-dritt ta' parti li tkompli titlob jew tipperċepixxi manteniment *pendente lite*.

<u>Fir-rigward tal-allegat sehem l-attriċi mill-ħlas tal-polza tal-assigurazzjoni u l-beni parafernali tagħha</u>, il-Qorti tirribadixxi illi f'dan l-istadju dawn il-kwistjonijiet ma jiċċentrawx stante li dak li jirrigwarda l-likwidazzjoni, d-divizjoni u l-assenjazzjoni tal-assi ma għandhomx jiġu evalwati jew diskussi f'sentenza parzjali hekk kif il-Qorti hija prekluza milli tagħmel tali ezerċizzju f'dan l-istadju izda għandha tagħmel dan fis-sentenza finali.

Fid-dawl ta' dan, il-Qorti tfakkar li *"il-waqfien tal-komunjoni jirreferi ghall-futur u mhux ghal dawk l-assi li diga' dahlu u qedghin fil-komunjoni anke jekk ad insaputa tal-attrici"* u dan kif ġie mgħallem fis-sentenza fl-ismijiet **Desiree Lowell sive Desiree Lowell Borg vs Michael Lowell**.[11] Dak li kien jifforma parti mill-komunjoni tal-akkwisti, għad irid jiġi deċiz, likwidat u assenjat mill-Qorti fid-deċizjoni finali tagħha wara l-ġbir tal-provi kollha. L-istess ġie ribadit fis-sentenza fl-ismijiet **Ronald Asciak vs Antonia Asciak**, fejn ingħad illi *"l-ordni tal-waqfien tal-komunjoni tirreferi ghall-futur u mhux ghall-passat, b'mod li dak li setghu ghamlu z-zewg partijiet qabel id-data li fiha tkun inghatat l-ordni ma jippregudikax is-sehem taghhom mill-istess komunjoni. Il-partijiet ghandhom id-*

[9] Fol. 929.
[10] Deċiza mill-Qorti tal-Familja, kif preseduta, nhar il-15 ta' Marzu 2018.
[11] Deċiza mill-Qorti tal-Appell nhar it-30 ta' Ottubru 2015.

dritt li jibqghu jressqu provi dwar l-assi tal-komunjoni ezistenti sa dik id-data, anke wara li tkun inghatat l-ordni tal-waqfien".[12]

Madanakollu u f'kaz li l-attriċi temmen li tista' tiskontra xi diffikulta' sabiex tirkupra sehemha, hija għandha dejjem id-dritt li tissalvagwardja l-interessi tagħha bir-rimedji kawtelatorji disponibbli għaliha fil-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta. F'dan is-sens il-Qorti tara opportun illi tagħmel referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Ronald Asciak vs Antonia Asciak**,[13] fejn f'dan il-kuntest ġie ribadit illi *"Barra minnhekk il-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili, taht it-Titolu VI intestat "Fuq l-Atti Kawtelatorji" jaghti rimedji legali sabiex il-partijiet jiehdu l-mizuri biex jissalvagwardjaw l-interessi taghhom vis-à-vis il-komunjoni tal-akkwisti. Ghalhekk il-konvenuta dejjem ghandha dawn ir-rimedji kawtelatorji biex tissalvagwardja sehemha mill-assi tal-komunjoni".*

Fi kwalunkwe kaz, il-Qorti tirribadixxi l-insenjament kif elenkat fis-sentenzi fl-ismijiet **Daniela Mizzi vs Duncan Peter Mizzi** u **Claire Pisani vs Joseph Pisani**, ċitati *supra*, u ċjoe' li min ikun qiegħed jallega li ser isofri preġudizzju mhux proporzjonat għandu jġib tali prova, għandu japplika ukoll għar-rikors odjern. Il-Qorti ma tinsabx sodisfatta li l-attriċi resqet dik il-prova sal-grad rikjest mil-liġi illi hija verament ser isofri minn preġudizzju sproporzjonat f'kaz li jitwaqqaf il-komunjoni tal-akkwisti. Fis-sentenza **Jael Cassar vs Robert Cassar**,[14] ġie ritenut illi *"Eżami tal-artikolu 55(4) juri illi mhux kull preġudizzju li tista' tivvanta xi parti b'opposizzjoni għal sentenza in parte għall-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jikkwalifika bħala ostakolu għall-pronunzja ta' tali sentenza. Is-sub-inċiż 4 tal-Artikolu 55 jipprovdi illi l-Qorti għandha tippronunzja l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti qabel is-sentenza finali kemm-il darba xi parti ma tkunx ser tbati "preġudizzju mhux proporzjonat".*

Fid-dawl tal-insenjamenti surreferiti, il-Qorti ma tarax illi l-oġġezzjoni indiretta tal-attriċi hija valida u l-preġudizzju vvantat minnha huwa altru milli wieħed li jippreġudika l-pozizzjoni tagħha. Il-Qorti hija konvinta li in vista li l-partijiet ilhom zmien twil jgħixu separatament minn xulxin minn kull aspett tal-ħajja, ma tarax li l-attriċi għandha tkompli tibbenefika mill-frott tal-ħidma tal-konvenut. Huwa kristallizzat illi l-ħajja mizzewġa tal-partijiet spiċċat u lanqas ma jidher li

[12] Ara s-sentenza fl-ismijiet **Ronald Asciak vs Antonia Asciak**, deċiza mill-Qorti tal-Appell nhar il-5 ta' Diċembru 2019.
[13] Deċiza mill-Qorti tal-Appell nhar il-5 ta' Diċembru 2019.
[14] Deċiża mill-Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) nhar it-3 ta' Diċembru 2013.

tezisti xi prospettiva ta' rikonċiljazzjoni. Il-kwistjoni li allegatament jaf hemm arretrati ta' manteniment, allegat kreditu a favur l-attriċi u assenjazzjoni ta' beni parafernali, tali argumenti ma humiex b'saħħtihom sabiex il-komunjoni tal-akkwisti għandha tabilfors tibqa' tadopera, jew li jekk titwaqqaf dan ir-reġim hija ser isofri minn preġudizzju sproporzjonat.

Tenut kont taċ-ċirkostanzi, il-Qorti tara pjuttost illi tali terminazzjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti abbazi ta' dak dikjarat mill-konvenut fir-rikors odjern, ser tkun ta' benefiċċju għaz-zewġ partijiet. Għalhekk, il-Qorti hi tal-fehma li effettivament jekk il-Qorti tilqa' t-talbiet tal-konvenut ebda mill-partijiet mhu ser isofri xi preġudizzju mhux proporzjonat u dan peress li kif diġa' ġie premess iktar 'il fuq, bil-fakolta' li jibqgħu jittellgħu l-provi neċessarji, kemm dawk rigwardanti l-assi parafernali u kif ukoll dawk appartenenti lill-komunjoni tal-akkwisti, fejn konsegwentament il-Qorti tgħaddi sabiex tipprovdi rigward dan fis-sentenza finali meta tigi biex tillikwida u tassenja l-assi formanti mill-komunjoni ta' l-akkwisti, wara li jkunu nġabru l-provi kollha.

DEĊIDE:

GĦALDAQSTANT u fir-rigward tar-rikors odjern, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċċiedi billi tilqa' t-talba ta' D C u tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti li tezisti bejn il-partijiet b'mod immedjat u dana ai termini tal-Artikolu 55 tal-Kodiċi Ċivili, b'dana illi r-reġim matrimonjali li għandu japplika bejn il-partijiet mill-ġurnata li din is-sentenza tgħaddi in ġudikat huwa dak tas-separazzjoni tal-beni; tordna ukoll lir-Reġistratur tal-Qrati sabiex fi zmien ġimgħa minn mindu din is-sentenza preliminari tgħaddi in ġudikat, javza lid-Direttur tar-Registru Pubbliku bl-istess sentenza sabiex ikun jista' jirreġistraha ai termini tal-Artikolu 55 subinċiz 5 tal-Kodiċi Ċivili.

L-ispejjez ta' din is-sentenza *in parte* jibqgħu rizervati għall-ġudizzju finali.